

Nr 149

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, m. m.; given Stockholms slott den 17 april 1964.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels att antaga härvid fogade förslag till lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker,

dels ock att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna den i Haag den 15 juni 1955 dagtecknade konventionen om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker.

GUSTAF ADOLF

Rune Hermansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagstiftning för genomförande av 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. Samtidigt föreslås att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna denna konvention.

Förslag

till

Lag**om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Denna lag äger tillämpning på sådana köp av lösa saker som hava internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde undantagas

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg;
2. köp av värdepapper; samt
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning.

Med köp likställes avtal om leverans av lösa saker som skola tillverkas, såframt materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

2 §.

Bestämmelserna i denna lag avse icke köparens och säljarens rätts-handlingsförmåga, köpeavtalets form eller köpets rättsverkningar i förhållande till andra än parterna.

3 §.

Köparen och säljaren äga genom uttrycklig bestämmelse överenskomma att lagen i visst land skall tillämpas på köpet. Sådan överenskommelse är även gällande, om den eljest otvetydigt framgår av avtalet.

Fråga, huruvida giltig överenskommelse om tillämpning av visst lands lag kommit till stånd, bedömes enligt lagen i detta land.

4 §.

Föreligger icke sådan överenskommelse som avses i 3 §, tillämpas lagen i det land där säljaren har sitt hemvist då han mottager beställningen eller, om beställningen mottages vid ett säljaren tillhörigt fast driftställe, lagen i det land där detta är beläget.

Lagen i det land där köparen har sitt hemvist eller där han innehar fast driftställe, från vilket beställningen göres, skall dock tillämpas, såframt säljaren eller hans representant mottager beställningen i detta land.

Beträffande köp på börs eller auktion skall tillämpas lagen i det land där börserna finnes eller auktionen äger rum.

5 §.

I fråga om sättet för undersökning av godset, frister för undersökningen och meddelanden i anslutning till denna samt de åtgärder som skola

vidtagas därest godset avvisas skall, om ej annat uttryckligen avtalats, tillämpas lagen i det land där undersökningen skall äga rum.

6 §.

Bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket må ej här vinna tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1964.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDEBSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter, fråga om *godkännande av konvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker* samt anför därvid följande.

Vid sjunde Haagkonferensen för internationell privaträtt den 9—31 oktober 1951 enades delegaterna om ett förslag till en konvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. En konvention i enlighet med förslaget antogs den 15 juni 1955 och undertecknades bl. a. av Sverige samt Danmark, Finland och Norge. Texten jämte svensk översättning torde få fogas såsom bilaga till statsrådsprotokollet i detta ärende (*Bilaga A*).

Över en inom justitiedepartementet i oktober 1954 upprättad promemoria rörande 1951 års förslag har efter remiss yttranden avgivits av kommerskollegium, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund, Stockholms handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Gävle, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare och Sveriges advokatsamfund.

Vid överläggningar mellan justitieministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige har nåtts enighet om att de nordiska länderna bör ratificera konventionen. Nordiska delegerade har sedermera utarbetat i det väsentliga överensstämmande förslag till lagstiftning på området.

Jag anhåller nu att få upptaga frågan om godkännande av konventionen och om den lagstiftning som påkallas därav.

Huvuddragen i regleringen

Inledning. Vid sjätte Haagkonferensen för internationell privaträtt 1928 diskuterades, efter initiativ av International Law Association, frågan om en internationellt privaträttslig konvention rörande köp av lös egendom. Senare tillsattes en expertkommitté för att med ledning av konferensens diskussio-

ner utarbета och till nästa konferens framlägga konventionsförslag i frågan. Denna kommitté avgav 1931 ett förslag med tillhörande motivering. Till följd av politiska förhållanden blev det emellertid icke möjligt att avhålla en ny Haagkonferens förrän 1951, d. v. s. efter ett nästan tjugofemårigt uppehåll. På grundval av kommitténs förslag och svaren på ett av den nederländska regeringen till de i konferensen deltagande staterna utsänt frågeformulär diskuterades konventionsfrågan ingående vid 1951 års konferens. Resultatet blev att delegaterna för samtliga deltagande stater (Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Japan, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike) enades om ett konventionsförslag, som enligt konferensens beslut skulle hänskjutas till de deltagande staterna för godkännande.

Konventionen, vilken såsom förut nämnts slutligen antogs den 15 juni 1955, har undertecknats, utom av de förut nämnda nordiska länderna, jämväl av Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Spanien. Den har sedermera ratificerats av Belgien, Frankrike och Italien.

Konventionen blir gällande viss tid efter det att den ratificerats av fem stater.

Konventionen. Konventionens syfte är att förplikta konventionsländerna att införa ensartade regler i fråga om vilket lands rättsordning som skall tillämpas beträffande internationella köp av lösa saker. Den avser alltså att reglera hithörande internationellt privaträttsliga frågor. Däremot upptager den icke någon reglering beträffande innehållet i ländernas materiella rätt i fråga om internationella köp; en konvention om en uniform internationell lagstiftning i detta avseende är under utarbetande i annat sammanhang.

Konventionens tillämpningsområde regleras i *artikel 1*; enligt första stycket skall konventionen tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär. Någon närmare definition av vad som avses med köp som har internationell karaktär upptages icke. Fjärde stycket stadgar emellertid att enbart parternas förklaring rörande tillämpning av visst lands lag eller rörande domstols eller skiljemans behörighet icke är tillräcklig att ge köpeavtalet internationell karaktär i konventionens mening. Konventionen avser enbart köp av lösa saker, icke t. ex. köp av fast egendom.

Från konventionens tillämpningsområde undantages enligt *andra stycket* köp av värdepapper, köp av registrerade fartyg eller luftfartyg och försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning.

Enligt *tredje stycket* skall med köp likställas avtal om leverans av lösa saker, vilka skall tillverkas eller framställas, när det för tillverkningen eller framställningen nödvändiga materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Artiklarna 2—4 innehåller regler om vilken lag som skall tillämpas. En-

ligt *artikel 2* första och andra styckena skall i första hand tillämpas den nationella lag till vilken parterna hänvisat, varvid dock fordras att hänvisningen skett genom uttryckligt avtalsvillkor eller otvetydigt framgår av bestämmelserna i köpeavtalet.

Tredje stycket upptager en bestämmelse som innebär att fråga, huruvida en föreliggande överenskommelse om tillämpning av visst lands lag är ogiltig på grund av svek, misstag o. d., skall bedömas enligt den lag som överenskommelsen avser.

Artikel 3 reglerar situationen då någon partshänvisning ej föreligger. Bestämmelserna innebär som huvudregel att »säljarens lag» skall tillämpas; köpet skall regleras av lagen i det land där säljaren har sitt hemvist (résidence habituelle) vid den tidpunkt då han mottager köparens beställning eller där han innehar fast driftställe (établissement) hos vilket beställningen gjorts (första stycket). I vissa fall skall dock »köparens lag» gälla; lagen i det land där köparen har sitt hemvist eller innehar fast driftställe från vilket beställningen har gjorts skall tillämpas, om anbudet i berörda land mottagits av säljaren eller hans representant, agent eller handelsresande (andra stycket). Köp på börs eller auktion skall enligt tredje stycket lyda under lagen i det land där börsen finns eller auktionen äger rum.

Artikel 4 innehåller specialbestämmelser rörande tillämplig lag i fråga om undersökning av godset. Rörande sättet för sådan undersökning skall, om ej annat uttryckligen avtalats, tillämpas lagen i det land där undersökningen skall äga rum. Detsamma gäller i fråga om frister för undersökningen och för meddelanden i anledning av denna samt beträffande de åtgärder som skall vidtagas därest godset avvisas.

I *artikel 5* anges vissa ämnen beträffande vilka konventionen icke skall vara tillämplig, nämligen parternas rättshandlingsförmåga, köpeavtalets form, äganderättens övergång och köpets rättsverkningar i förhållande till andra personer än parterna. Då enligt uppfattningen i vissa länder frågan om faran för godset är beroende av äganderättens övergång, har i konventionen uttryckligen stadgats att denna fråga skall bedömas enligt den lag som är tillämplig jämlikt konventionen.

Artikel 6 ger konventionsstat rätt att av hänsyn till s. k. ordre public åsidosätta den jämlikt konventionen tillämpliga lagen.

Enligt *artikel 7* skall bestämmelserna i artiklarna 1—6 införlivas med konventionsländernas nationella lagstiftning. Bestämmelserna skall alltså ges tillämplighet för samtliga internationella köp, oavsett om de har anknytning till annan konventionsstat eller till stater utanför konventionen.

Artiklarna 8—12 innehåller slutbestämmelserna. Enligt artiklarna 8 och 11 kan konventionen tillträdas icke endast av de i Haagkonferensen deltagande staterna utan även av andra länder. Artikel 9 stadgar att konventionen träder i kraft å sextionde dagen efter det att konventionen ratificerats av fem stater.

Remissyttrandena. Samtliga remissinstanser tillstyrker eller ställer sig positiva till att Sverige ansluter sig till konventionen. Härvidlag uttalar sig kommerskollegium och Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare endast i allmänna ordalag, medan övriga remissinstanser behandlar enskilda artiklar i konventionen mer eller mindre kritiskt och i vissa fall förutsätter att anslutning icke sker med mindre framförda erinringar beaktas.

Av de remissinstanser som reservationslöst ställer sig positiva till konventionen anser *kommerskollegium* önskvärt att — såsom ett första steg mot en enhetlig lagstiftning om internationella köp — en internationell reglering av de privaträttsliga kompetensnormerna inom förevarande område kommer till stånd. Kollegium har icke funnit anledning till erinran mot de föreskrifter konventionen innehåller och tillstyrker därför att Sverige ansluter sig till denna. Såvitt *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* kunnat finna, innehåller konventionen icke några bestämmelser, som skulle komma att inverka på de svenska säljarnas rättsliga ställning enligt redan nu tillämpade bestämmelser. Det synes handelskammaren som om konventionen skulle komma att bidra till att befästa en rättspraxis, som redan nu tillämpas i Sverige. Den synes ej heller strida mot de intressen, som den svenska industrien kan ha att bevaka i dessa hänseenden, eller försämra dess möjligheter att gentemot en utländsk köpare på rättslig väg göra sina rättmätiga anspråk gällande.

Av övriga remissinstanser anser *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* att konventionen i väsentliga delar ansluter sig till den rättspraxis, som utbildats i Sverige på förevarande område, och att den i huvudsak är väl utformad och avvägd. Med vissa i det följande närmare angivna förbehåll tillstyrker organisationerna, som i ärendet samrätt med ett antal industriföretag med handel på utlandet, att Sverige ansluter sig till konventionen. *Skånes handelskammare* anser att i konventionen i stort sett träffats en tillfredsställande avvägning mellan de olika faktorer, som är av betydelse i frågor om fastställande av tillämplig lag, och att med dess genomförande i flertalet fall enkla och lättillämpade regler erhålles för fastställandet av denna lag. Konventionen synes handelskammaren därför vara väl ägnad att fylla den väsentliga funktionen att undanröja den nuvarande osäkerheten i dessa frågor och förebygga tvister. Enligt *handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* är konventionen att hälsa med tillfredsställelse. Givet är att även en så begränsad internationell reglering av köpeavtalet som den förevarande icke kan genomföras utan att i vissa avseenden i varje land rådande rättsuppfattningar såväl i internationellt privaträttsligt som i materiellrättsligt och processuellt avseende berörs därav, och att därför måste övervägas i vad mån ett godkännande av konventionen bör medföra ändring eller komplettering av gällande svensk rätt. Enligt *handelskammaren i Gäble* torde konventionen i stort sett mot-

svara den internationella handelns krav. Handelskammaren anhåller likväl att av den framförda och i det följande återgivna erinringar beaktas.

Stockholms handelskammare ser icke någon anledning, att icke Sverige — därest även andra länder mer allmänt gör detta — skulle ansluta sig till konventionen, i synnerhet som den i stort sett torde överensstämma med gällande svensk rättsuppfattning. I vissa hänseenden kan emellertid invändningar framställas mot konventionen, och detta gäller framför allt obestämtheten i uttrycken »köp av internationell karaktär» och »ordre public». Även andra önskemål skulle kunna framföras men handelskammaren avstår från dessa med hänsyn till de svårigheter som kan möta att genomföra dem. Fördelarna av att få till stånd en reglering av frågan om tillämplig lag på internationella köp väger uppenbarligen så tungt, att en mindre tillfredsställande utformning av en eller annan detalj bör kunna accepteras.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare anför:

De internationellt privaträttsliga reglerna ha från begynnelsen lidit av den allvarliga bristen att de i allmänhet icke varit internationella i verklig bemärkelse utan ha utgjorts av komplex av regler, som uppställts av vart land för sig att tillämpas vid kollisioner av olika slag mellan inhemsk och utländsk lagstiftning. Reglerna torde mera sällan vara kodifierade utan desamma ha successivt utvecklats genom domstolspraxis. Dessa förhållanden ha medfört olikartad bedömning av frågorna från land till land och ha otvivelaktigt orsakat betydande olägenheter för handeln länderna emellan. Dock har man kunnat — särskilt på sjöfartens område — i rätt hög grad undanröja olägenheterna genom införandet av internationella certepartier och andra avtalsformulär.

Att en i och för sig så begränsad åtgärd som fastställandet av internationella regler för vilken lag, som skall tillämpas vid köp, dock utgör ett betydelsefullt steg i rätt riktning torde vara ovedersägligt.

Handelskammaren finner bestämmelserna i konventionen väl utformade men framhåller, att tillämpningen av desamma blir i hög grad beroende av hur domstolarna i de olika länderna tolkar begreppen »köp av internationell karaktär» och »ordre public». Tillkomsten av internationella regler på detta område bör dock hälsas med tillfredsställelse och kan bli av stor betydelse för fortgången av den större frågan om skapandet av en internationell lagstiftning med materiella köprättsliga regler.

Departementschefen. Syftet med den föreliggande konventionen, som på grundval av tidigare expertförslag utarbetats vid 1951 års Haagkonferens för internationell privaträtt och antagits den 15 juni 1955, är att uppställa internationellt privaträttsliga regler rörande köp av lösa saker. Den ger med andra ord bestämmelser om vilket lands lag som skall tillämpas på internationella köp, alltså t. ex. huruvida svensk eller engelsk lag skall tillämpas på ett köpeavtal mellan säljare i Sverige och köpare i England. För närvarande avgöres dylika frågor med ledning av vad som i varje land

anses utgöra allmänna grundsatser inom den internationella privaträtten. Olika länders domstolar följer emellertid härvid olika regler för val av tillämplig lag, vilket har till följd att ett köprättsligt förhållande kan i ett land bedömas efter en lag men i ett annat land efter en annan lag, som kanske i betydelsefulla avseenden har ett helt annat innehåll. Konventionen avser att på området införa ensartade regler i konventionsstaterna.

Enligt konventionen skall dess bestämmelser om tillämplig lag införlivas med konventionsländernas nationella lagstiftning. Detta innebär att bestämmelserna inom en konventionsstat skall bli generellt tillämpliga och alltså gälla för varje internationellt köp av lösa saker, oavsett om det har anknytning till annat konventionsland eller icke. Konventionen skall vidare stå öppen även för stater som icke tillhör Haagkonferensen. Genom dessa båda stadganden har man sökt tillgodose intresset av att konventionens principer får en så vid tillämpning som möjligt.

Konventionen har signerats av tio västeuropeiska länder, bland dem Danmark, Finland, Norge och Sverige. Den har därefter ratificerats av Belgien, Frankrike och Italien. Den träder i kraft viss tid efter det att den ratificerats av fem stater.

Vid överläggningar mellan justitieministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige har nåtts enighet om att även de nordiska länderna bör tillträda konventionen. Av vad som nyss anförts framgår att en anslutning från de nordiska ländernas sida medför att konventionen träder i kraft. Tanken är att de nordiska länderna skulle ratificera konventionen samtidigt och före Haagkonferensens tionde session hösten 1964.

Nordiska delegerade har sedermera utarbetat i det väsentliga överensstämmande förslag till lagstiftning om genomförande av konventionen. I Danmark och Norge har förslagen nyligen i proposition framlagts för parlamenten.

I anslutning till det anförda vill jag förorda, att Sverige ratificerar konventionen. Den år 1951 utarbetade texten har varit föremål för remissbehandling och samtliga hörda instanser har därvid uttryckligen tillstyrkt eller i varje fall ställt sig positiva till att Sverige ansluter sig. Det är också tydligt att konventionen är ägnad att undanröja osäkerhet och förebygga tvister inom den internationella handeln. Den kan även ses som ett första steg på vägen till ett önskvärt förenhetligande av lagstiftningen om internationella köp. Då konventionen i stort sett står i överensstämmelse med den praxis som redan på området iakttages i Sverige, kommer ett genomförande av konventionen icke att medföra någon väsentlig ändring av rättsläget i hithörande fall.

Konventionen ingriper icke i de materiellrättsliga reglerna rörande internationella köp av lösa saker. Förslag till en konvention rörande en uniform materiell lag om sådana köp har utarbetats av Internationella institutet för unifiering av privaträtten (Unidroit) och senare, på initiativ av Haagkon-

ferensen, överarbetats av en särskild kommitté. Förslaget kommer att behandlas vid en konferens i Haag i april detta år. Även om en sådan konvention antages, kommer emellertid värdet av den nu förevarande konventionen att kvarstå för lång tid. Behovet av en reglering av lagkonflikter minskar visserligen i den mån en uniform materiell köplagstiftning genomföres i de berörda länderna. Under alla omständigheter kommer det emellertid uppenbarligen att dröja mycket länge innan en konvention om uniform lagstiftning blir mera allmänt antagen.

Ett tillträde till konventionen förutsätter att särskild lagstiftning utfärdas i anslutning därtill. Förslag härtill som utarbetats inom justitiedepartementet torde såsom bilaga (*Bilaga B*) få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.¹ Förslaget överensstämmer i allt väsentligt med de av de nordiska delegerade utarbetade förslagen. Jag övergår nu till en redogörelse för lagförslaget.

Lagförslaget

Lagens rubrik

Den föreslagna lagen har ansetts böra erhålla rubriken Lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. En liknande rubrik har föreslagits i den norska propositionen och torde komma att användas även i den finska lagen. I den danska propositionen har man valt rubriken Lov om internationalprivatretlige regler før løssørekøb. Ur systematisk synpunkt kunde det otvivelaktigt ha varit av värde att, såsom skett i den danska propositionen, i rubriken uttryckligen ange att det är fråga om en lag på det internationellt privaträttsliga området. Uttrycket internationell privaträtt är dock i svenskt språkbruk av utpräglat teknisk karaktär och torde knappast böra användas i lagstil.

1 §.

Paragrafen, som motsvarar artikel 1 i konventionen, reglerar lagens tillämpningsområde.

Konventionen. Enligt första stycket i artikel 1 skall konventionen tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär.

I departementspromemorian framhålles att någon närmare definition av vad som menas med köp som har internationell karaktär icke upptagits i konventionen. Till följd härav får vederbörande domstol i varje särskilt fall avgöra om ett köp har sådan flerstatlig anknytning — t. ex. på grund av kontrahenternas hemvist, avtalsort, leveransort eller eljest med hänsyn till att köpet har anknytning till mer än ett land — att det bör betraktas som internationellt och sålunda falla under konventionen. Under förarbetena

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelämnats.

diskuterades möjligheten att definiera konventionens tillämpningsområde t. ex. så, att den skulle gälla vid köp mellan personer bosatta i olika länder. Konferensens majoritet ansåg emellertid att en dylik bestämmelse skulle innebära en alltför snäv begränsning av konventionen. Konventionens mening kan sålunda sägas vara att dess tillämpningsområde skall vara tämligen vidsträckt, d. v. s. att det icke skall erfordras alltför stark anknytning till mer än ett land för att konventionen skall äga tillämplighet. Fjärde stycket stadgar emellertid att enbart parternas förklaring med avseende å tillämpning av visst lands lag eller å domstols eller skiljemans behörighet icke är tillfyllest för att ge köpeavtalet internationell karaktär i konventionens mening.

I promemorian framhålles vidare att konventionen gäller endast köp av lösa saker. Utanför konventionen faller alltså köp av fast egendom eller annan fast sak (byggnad å annans grund).

Från konventionens tillämpningsområde undantages enligt andra stycket köp av värdepapper, köp av registrerade fartyg eller registrerade luftfartyg och försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning. Vidare uttalas, att konventionen är tillämplig på köp mot dokument.

Enligt tredje stycket skall med köp likställas avtal om leverans av lösa saker, vilka skall tillverkas eller framställas, när det för tillverkningen eller framställningen nödvändiga materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Remissyttrandena. *Östergötlands och Södermanlands läns handelskammare* finner det vara en väsentlig brist i konventionen att begreppet »köp av internationell karaktär» lämnats utan någon som helst definition, särskilt som fråga är om en för konventionens tillämplighet grundläggande bestämmelse, undandragen parternas dispositionsrätt; om avsikten är att begreppet skall ges en vidsträckt tolkning måste man fråga sig om detta icke på något sätt kunde komma till uttryck i anvisning till bestämmelsen, därvid exempel på fakta, som ger köpet internationell karaktär, kunde lämnas.

Även *Sveriges advokatsamfund* anser att det i och för sig vore önskvärt att erhålla en mer bestämd regel i förevarande avseende, detta så mycket mer som konventionen berövar kontrahenterna möjligheten att träffa avtal om att ett visst köp skall anses som ett internationellt köp. Denna inskränkning i kontrahenternas bestämmanderätt synes motiverad endast om det med någon grad av säkerhet kan avgöras när det i lagens mening är fråga om ett sådant köp. Advokatsamfundet hemställer därför, att det måtte övervägas, huruvida det icke vore möjligt och lämpligt att vid utarbetande av den interna lagstiftning, varigenom konventionen göres till en integrerande del av den svenska rätten, i lagen upptaga ett stadgande, som närmare preciserar innebörden av begreppet internationellt köp. *Handelskammaren i Göteborg* framför liknande synpunkter.

Departementschefen. I anslutning till konventionens inledande bestämmelse upptages i första stycket av förevarande paragraf stadgande att lagen äger tillämpning på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär. Ett par remissinstanser har ansett det vara en brist att begreppet köp av internationell karaktär icke definierats i konventionen. Även om vissa skäl talar för denna åsikt, innebär konventionen emellertid sådana fördelar för den internationella handeln att det berörda uttrycket bör accepteras trots sin obestämdhet. Till köp som har internationell karaktär hör självfallet i första hand köp inom ramen för den internationella handeln mellan företag och personer i olika länder. Men även köp mellan parter tillhörande samma land kan bli att anse som internationellt, därest köpet med hänsyn till avtalsort, leveransort o. d. har anknytning till annat land. Överhuvudtaget torde, såsom i departementspromemorian framhålles, vara avsett att konventionen skall få ett tämligen vidsträckt tillämpningsområde. Den närmare bestämningen av förevarande krav får ankomma på rättspraxis.

Enligt konventionen skall enbart parternas förklaring med avseende å tillämpning av viss lag eller å viss domstols eller skiljemans behörighet icke vara tillfyllest för att ge köpet internationell karaktär i den mening som avses i konventionen. Det har icke ansetts nödvändigt att upptaga detta stadgande i lagförslaget.

Vad angår den föreslagna lagens tillämpningsområde i övrigt må framhållas att den endast avser köp av lösa saker. Lagen gäller alltså icke köp av fast egendom eller annan fast sak (byggnad å annans grund). Utanför lagens tillämpningsområde faller vidare köp av rörelse samt köp av sådana objekt som elektrisk kraft, fordringar och immaterialrättigheter (upphovsrättigheter, patent, varumärken m. m.). Vid överlåtelse av fast egendom får även tillbehör till egendomen anses falla utanför konventionen och lagförslaget, jfr för svensk rätts del lagen den 24 maj 1895 ang. vad till fast egendom är att hänföra.

I andra stycket upptages, i anslutning till konventionen, vissa undantag från lagens principiella tillämpningsområde. Till en början nämnes registrerade fartyg och luftfartyg. Här åsyftas registrering i nationalitets- och rättighetsregister; för svensk rätts del ifrågakommer de register som avses i förordningen den 18 oktober 1901 (nr 78) angående registrering av svenska fartyg, kungörelsen den 21 november 1958 (nr 555) om särskild registrering och märkning av fiskefartyg och kungörelsen den 2 december 1955 (nr 635) med närmare bestämmelser om luftfartygsregister m. m. För andra objekt än fartyg och luftfartyg — t. ex. bilar — saknar det betydelse huruvida registrering finnes anordnad.

Som undantag anges vidare värdepapper. Det kan vara föremål för tvekan huruvida icke enligt svenskt juridiskt språkbruk begreppet lösa saker redan i och för sig utesluter värdepapper. Med hänsyn till att här är fråga

om lagstiftning i anslutning till en internationell konvention har det dock ansetts lämpligt att uttryckligen göra motsvarande undantag i den svenska lagen.

Slutligen undantages försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning. Försäljning genom judiciell myndighets åtgärd torde icke förekomma i Sverige. Undantaget bör emellertid medtagas i den svenska lagen, eftersom denna i princip kan få tillämpning även på försäljningar som sker i andra länder. Vid de nordiska förhandlingarna har undantaget icke ansetts avse försäljning genom dansk eller norsk skifte rätt.

Beträffande de köp som enligt det anförda undantages från konventionen skall tillämplig lag bestämmas enligt vanliga internationellt privaträttsliga principer. I fråga om köp av registrerade fartyg eller luftfartyg kan registreringen ha sådan betydelse som anknytningsmoment att lagen i registreringslandet bör tillämpas. Beträffande försäljning i exekutiv ordning m. m. torde i regel böra tillämpas lagen i det land där försäljningen äger rum.

Bestämmelsen i andra stycket är uttömmande. Frånsett de nämnda undantagen omfattar lagen alla sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär. Den är alltså icke begränsad till handelsköp i köplagens mening och den omfattar också köpeavtal som ingås av offentlig myndighet. Konventionen stadgar i artikel 2 andra stycket att den också gäller köp mot dokument. Det har icke ansetts nödvändigt att upptaga denna bestämmelse i lagförslaget.

I tredje stycket har upptagits stadgande, att med köp likställes avtal om leverans av lösa saker som skall tillverkas, när erforderligt material skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen. Konventionen talar, utom om saker som skall tillverkas, även om saker som skall framställas. I svenskt språkbruk torde uttrycken tillverka och framställa emellertid betraktas som synonymer. Genom att enbart använda termen tillverka vinner man anknytning till motsvarande, väsentligen likartade bestämmelse i 2 § köplagen.

2 §.

I paragrafen, som motsvarar artikel 5 i konventionen, anges vissa ämnen, beträffande vilka lagen ej skall vara tillämplig.

Konventionen. I berörda artikel stadgas att konventionen icke äger tillämpning 1. på parternas rättshandlingsförmåga; 2. på köpeavtalets form; 3. på äganderättens övergång, dock att beträffande parternas förpliktelser, särskilt med avseende å faran för godset, skall gälla den lag som till följd av konventionen är tillämplig på köpet; 4. på köpets rättsverkningar i förhållande till andra än parterna.

Remissyttrandena. I anslutning till bestämmelsen att konventionen icke äger tillämpning på köpeavtalets form tar ett par remissinstanser upp frågan huruvida detta undantag även avser avtalets ingående. *Handelskammaren i Göteborg* anser att konventionen icke reglerar själva anbudsförfarandet, d. v. s. frågan om ett avtal kommit till stånd, ett problem, som i den interna svenska rätten icke behandlas i köplagen utan avtalslagen. Handelskammaren fortsätter:

Varken konventionstexten eller motiven ger klart besked om efter vilket lands lag det skall avgöras, om ett bindande köpeavtal kommit till stånd, en fråga, som i praktiken ofta blir aktuell först sedan leverans påbörjats eller skett, beroende på att säljaren i motsats till köparen med utgångspunkt från sitt hemlands lag, t. ex. den svenska avtalslagen, ansett att bindande avtal kommit till stånd, medan köparen med utgångspunkt från lagstiftningen i sitt land hävdar exempelvis, att hans svar på säljarens anbud icke i och för sig innebär att bindande avtal kommit till stånd eller att svaret som säljaren antagit, är bindande för honom. Huruvida nu berörda förhållanden avses med det i konventionen gjorda undantaget för »la forme du contrat» synes ovisst. Ett klargörande synes här vara på sin plats.

Sveriges advokatsamfund anför liknande synpunkter och tillägger, att den oklarhet som här föreligger borde kunna avlägsnas för svensk rätts del, om i den lagstiftning, varigenom konventionen inarbetas i vårt rättssystem, intages föreskrift, att frågan huruvida giltigt avtal om köp kommit till stånd skall — med i artikel 5 angivna undantag — avgöras enligt den lag som jämlikt artikel 3 skall tillämpas.

Departementschefen. I förevarande paragraf synes böra, i anslutning till artikel 5 i konventionen, stadgas vissa undantag från tillämpningsområdet för den föreslagna regleringen. Först undantages ett par spörsmål som hänför sig till köpeavtalets ingående. Till en början nämnes i överensstämmelse med undantaget under 1 i artikel 5, att lagen icke avser köparens och säljarens rättshandlingsförmåga. Konventionstexten talar om parts »capacité». Härmed torde avses såväl vad som i doktrinen benämnes rättskapacitet, d. v. s. förmågan att förvärva rättigheter och iklåda sig skyldigheter samt att kära och svara inför domstol, som rättslig handlingsförmåga, d. v. s. förmåga att med rättsligt bindande verkan själv träffa avtal m. m. I växelagen (79 §) och checklagen (58 §) användes, i anslutning till samma franska uttryck, ordet behörighet (att ingå växel- eller checkförbindelse). Denna term har dock i förevarande sammanhang syntts kunna bli vilseledande. Det i stället föreslagna uttrycket rättshandlingsförmåga är visserligen ej fullt adekvat såvitt avser rättskapacitet men torde ej ge anledning till missförstånd.

Konventionen gör icke något undantag för frågor huruvida ombud eller annan representant för part var behörig företräda parten. Det torde dock vara en allmän uppfattning att konventionen icke äger tillämpning på dessa

frågor. I den norska propositionen har därför gjorts uttryckligt undantag även i denna del. I det svenska förslaget har det emellertid ansetts lämpligast att icke upptaga någon bestämmelse i ämnet, eftersom spørsmålet icke beröres i konventionen och ej heller behandlades vid Haagkonferensen 1951. Det svenska förslaget överensstämmer här med det danska.

Från lagens reglering undantages vidare, i enlighet med vad som stadgas under 2 i artikel 5, köpeavtalets form. Spörsmål huruvida köpeavtal måste vara avfattat i skriftlig form eller ingås inför notarius publicus e. l. faller alltså utanför lagen.

Andra spörsmål med avseende å köpeavtalets ingående än de hittills nämnda torde i princip omfattas av konventionen och lagförslaget. Jag återkommer till denna fråga vid behandlingen av 3 §.

Slutligen stadgas, enligt undantaget under 4 i artikel 5, att lagen ej avser köpets rättsverkningar i förhållande till andra än parterna, d. v. s. vad som brukar betecknas som köpets sakrättsliga verkningar. Främst hör hit verkningarna i förhållande till säljarens borgenärer. Konventionstexten stadgar, under 3 i artikel 5, att även äganderättens övergång faller utanför regleringen. Då enligt nordisk uppfattning detta undantag saknar självständig betydelse vid sidan av undantaget för köpets rättsverkningar i förhållande till andra än parterna har det icke ansetts behöva särskilt omnämnas i lagtexten.

Beträffande de frågor som enligt förevarande 2 § faller utanför lagen skall tillämpas vanliga internationellt privaträttsliga regler. För svensk rätts del betyder detta t. ex. att spörsmål om parts rättshandlingsförmåga principiellt bedömes efter partens personalstatut. I fråga om köpeavtalets form torde i regel vara tillräckligt att avtalet uppfyller förutsättningarna antingen enligt lagen i det land där avtalet ingicks (*locus regit actum*) eller enligt den på avtalet tillämpliga lagen.

3 §.

Paragrafen motsvarar artikel 2 i konventionen.

Konventionen. Enligt första stycket i sagda artikel skall på köpet tillämpas den nationella lag till vilken parterna hänvisat; enligt andra stycket skall hänvisningen ske genom uttryckligt avtalsvillkor eller otvetydigt framgå av bestämmelserna i avtalet.

Rörande konventionens ståndpunkt att i första hand skall tillämpas den lag till vilken parterna hänvisar anföres i departementspromemorian följande.

Att partshänvisning godkännes kan icke betecknas såsom någon nyhet. Sedan länge ha parterna haft vidsträckta möjligheter att avtalsvis bestämma vilket lands lag som skall tillämpas på köpeavtalet. Men förslagets regel kan icke heller sägas betyda enbart ett lagfästande av en princip som redan tillämpas i de olika länderna. Det är nämligen mycket oklart och omtvistat

hur långt parternas autonomi sträcker sig. Visserligen äro i sak deras möjligheter över allt vittgående därför att köprättens regler, såsom i allmänhet varande dispositiva, kunna sättas ur kraft genom klausuler i avtalet mellan parterna. Hinder möter härvidlag icke att ge en klausul, som skall ersätta en dispositiv lagregel, den formen att ett visst lands lag skall gälla i visst avseende (s. k. materiell partshänvisning i motsats till kollisionsrättslig hänvisning, som gör visst lands lag i dess helhet tillämplig). Om ett köpeavtal slutes mellan t. ex. två svenskar och säljaren, som beställt varan i Italien, önskar att friskriva sig från prestationsskyldighet vid leveranshinder i samma omfattning som den italienare, vilken i sin tur sålt varan till honom, i sådant hänseende är fritagen enligt italiensk rätt, så kan han göra detta antingen genom att i kontraktet uppräknade de leveranshinder som enligt italiensk rätt befria en säljare från leveransskyldighet eller också genom att i kontraktet inrycka en klausul av innehåll att frågan om leveranshinder och följderna därav skall bedömas jämlikt italiensk rätt. Frågan om partshänvisningens verkan får emellertid praktisk betydelse, när man kommer in på lagregler som en viss intern lagstiftare bedömer såsom tvingande, t. ex. sådana bestämmelser i svensk och annan rätt som avse att ge en köpare skydd mot obilliga avtalsvillkor vid köp på avbetalning. Problemet blir då, om parterna kunna sätta dylika regler ur kraft genom att i avtalet inrycka en hänvisning till lagen i ett land som saknar dylika bestämmelser. Här kan den ståndpunkten intagas, att parterna icke genom en dylik klausul böra kunna sätta ur kraft tvingande bestämmelser i den lag, som frånsett partshänvisningen skulle reglera köpet; en sådan ståndpunkt är också otvivelaktigt riktig, när det gäller köp som (bortsett från partshänvisningen) icke ha någon anknytning till annat land. Beträffande köp med flerstatlig anknytning kan å andra sidan den uppfattningen göras gällande, att den internationella handeln kräver en större frihet för parterna att välja tillämplig lag och att man därför för dylika köp principiellt bör acceptera partsautonomin allenast med den begränsningen, att varje stat skall kunna underlåta att tillämpa främmande lag, om den skulle leda till resultat stridande mot det egna landets »ordre public».

I anslutning härtill framhålles i departementspromemorian, att konventionen följer den senare linjen. Den ger parterna rätt att välja tillämplig lag, så snart avtalet har internationell karaktär. Det erfordras sålunda icke att köpet har någon anknytning till det land vars lag parterna väljer; det fordras endast att köpet över huvud har sådan anknytning till mer än ett land att det kan i konventionens mening anses utgöra ett köp av internationell karaktär. En domstols möjligheter att upprätthålla sitt lands tvingande regler blir sålunda beroende av dels vilka krav domstolen ställer för att köpet skall anses ha internationell karaktär och dels hur stadgandet i artikel 6 rörande ordre public tillämpas. Med hänsyn till obestämdheten i uttrycken köp av internationell karaktär och ordre public kan domstolarnas möjligheter i förevarande avseende sägas vara stora. Någon enhetlig rättstillämpning härvidlag kan knappast förväntas. Detta är, anföres det i promemorian, naturligtvis en svaghet i regleringen. Men förmodligen kan man knappast komma längre på konventionsvägen. Vad svensk rätt beträffar synes det enligt departementspromemorian sannolikt att våra domstolar efter

konventionens antagande och införlivande med svensk rätt skulle, för att upprätthålla sådana tvingande regler, som t. ex. de som åsyftar att skydda avbetalningsköpare mot obilliga avtalsvillkor, bli nödsakade att återfalla på stadgandet om ordre public och därvid ge detta begrepp en vidsträcktare innebörd än de hittills brukat.

Enligt konventionen är förutsatt att parterna hänvisat till lagen i visst land. I departementspromemorian framhålles emellertid att på grund av en materiellträttslig hänvisning en annan lag kan i ena eller andra avseendet bli gällande såsom kontraktsvillkor. Något stadgande därom är dock icke, framhålles det, upptaget i konventionen.

I fråga om regeln i andra stycket att partshänvisningen skall ske genom uttryckligt avtalsvillkor eller också otvetydigt framgå av bestämmelserna i avtalet framhålles i departementspromemorian, att man därmed velat förebygga att frågan huruvida en partshänvisning verkligen åsyftas skall bli beroende av mer eller mindre osäkra tolkningar från domstolarnas sida. Klart är emellertid att man icke ens genom en dylik bestämmelse helt kommer ifrån tolkningssvårigheter i särskilda fall. Huruvida en partsdisposition »otvetydigt framgår av bestämmelserna i avtalet» kan sålunda bli föremål för tvist. Det är enligt konventionen i och för sig icke nödvändigt att partshänvisningen är skriftlig eller ens att de avtalsbestämmelser, ur vilka man kan utläsa partshänvisningen, är skriftliga.

I tredje stycket av förevarande artikel behandlas frågan huruvida partshänvisningen tillkommit genom en giltig överenskommelse mellan parterna eller om den skall anses behäftad med ogiltighet på grund av misstag, svek etc. Enligt bestämmelsen skall denna fråga bedömas enligt den lag som överenskommelsen avser. I departementspromemorian framhålles att man velat åstadkomma en enkel och praktisk lösning genom att bestämma, att partshänvisningens giltighet skall bedömas enligt just den lag till vilken parterna hänvisar. Det påpekas dock att det icke är alldeles klart vilken räckvidd detta stadgande har. Det kan sålunda diskuteras huruvida regeln skall gälla även om den ena parten aldrig gått med på hänvisningen utan denna t. ex. ensidigt av ena parten tillskrivits i kontraktet. Vidare framhålles, att föreskriften om att den av parterna angivna lagen bestämmer överenskommelsens giltighet gäller endast beträffande partshänvisningen som sådan. Frågan efter vilket lands lag själva köpeavtalets giltighet skall bedömas är icke berörd i konventionen i annan mån än som kan anses framgå av artikel 5.

I departementspromemorian framhålles vidare, beträffande förevarande liksom närmast följande artikel, att när konventionen hänvisar till visst lands lag som skall »reglera köpet», åsyftas sådana privaträttsliga regler som just avser köp, d. v. s. för svensk rätts del sådana som är intagna i köplagen. Huruvida allmänna privaträttsliga regler — t. ex. rörande allmän fordringspreskription, rörande förhållandet då flera personer är berättigade

eller förpliktade — i det angivna landets lag jämväl skall tillämpas, torde icke kunna anses avgjort i konventionen utan blir beroende av domstolslandets rättstillämpning. Vad beträffar regler av offentligrättslig karaktär, såsom in- och utförselbud, valutaföreskrifter, moratorieförordningar, anses de i många länder falla under området för ordre public. I Sverige är domstolarna icke benägna att beteckna utländsk offentligrättslig lagstiftning av nämnda slag såsom stridande mot svensk ordre public, om den icke har konfiskatorisk karaktär och icke heller i övrigt går utöver gränserna för vad som är vanligt i civiliserade länder. Då konventionen åsyftar internationellt privaträttslig reglering kan emellertid svensk domstol, oberoende av konventionens regler och utan att tillgripa ordre publicbestämmelsen avgöra, huruvida ett under konventionen fallande köp skall anses underkastat svenska eller utländska föreskrifter av berörda slag.

Remissyttrandena. Sveriges allmänna exportförening och Sveriges industriförbund tillstyrker att parterna i enlighet med denna artikel själva skall kunna bestämma tillämplig lag. Det torde icke finnas någon anledning befara att man ej lätt skulle kunna komma till rätta med eventuella missbruk i fråga om partshänvisning. För alla lojalt arbetande företag är det ett starkt önskemål, att avtalsfriheten bibehålles på detta område. *Handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* finner huvudregeln i artikeln väl motiverad samt anser sig även kunna tillstyrka regeln, att hänvisningen skall vara uttrycklig eller otvetydigt framgå av avtalet, även om detta möjligen innebär en viss skärpning av gällande svensk rätt. Enligt *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* sträcker sig regeln om oinskränkt möjlighet för parterna att anvisa vilken lag, som skall tillämpas, längre än vad som för närvarande kan anses ha accepterats av de svenska domstolarna. *Handelskammaren* anför:

Bestämmelsen leder till enkelhet och är onekligen praktisk men kan medföra missbruk, exempelvis om parter av någon anledning önska undandraga ett affärsförhållande bedömning enligt mera civiliserade länders lagstiftning. I allmänhet torde dock förhållandet mellan köpare och säljare vara sådant att någon av parterna har stort intresse av att en tillförlitlig lag träder i tillämpning. Skulle ett uppenbart undandragande av visst köpeavtal från land, till vilket detsamma har fast anknytning, föreligga, torde domstol under särskilda förhållanden kunna tillgripa regeln om »ordre public». *Handelskammaren* finner därför icke anledning motsätta sig ett införande av den ifrågavarande bestämmelsen.

Handelskammaren i Gävle anser att den frihet som medgivits parterna att anvisa visst lands lag såsom tillämplig utan att därvid hänsyn toges till vederbörande lands internationellt privaträttsliga regler innebär en avgjord fördel gentemot nu gällande doktrin och praxis, enär för närvarande handläggningen av köplagstvister blir beroende av om möjligen det andra landet har sådan lagstiftning, som med hänsyn till vissa interstatliga överens-

kommelser hindrar att målet upptages till behandling. Beträffande parternas oinskränkta avtalsfrihet anmäler handelskammaren dock viss tveksamhet. Även om större olägenheter ej kan uppstå därigenom, synes det nämligen föga lämpligt, att man släpper kravet på att avtalet skall ha anknytning till motpartens land och lagstiftning. I varje fall nödgas handelskammaren invända mot att, enligt vad som synes framgå av departementspromemorian, parterna ej behöver anvisa en enda lag såsom tillämplig på avtalet i dess helhet utan kan låta vissa rättsverkningar normeras av en lag och andra av en annan. En så stor frihet kan säkerligen leda till komplikationer.

Departementschefen. Förevarande stadgande ger uttryck åt den grundläggande principen i konventionen att parterna själva skall äga bestämma vilket lands lag som skall reglera köpet. I princip skall överenskommelse härom vara giltig, även om överenskommelsen hänvisar till en lag som väsentligen avviker från den lag som eljest skulle varit tillämplig och även i vad överenskommelsen må medföra att tvingande regler i sistnämnda lag sättes ur kraft. I ytterlighetsfall skall domstol emellertid kunna ingripa med stöd av bestämmelse rörande ordre public (se 6 § i lagförslaget).

I enlighet med konventionen har som villkor för att överenskommelsen om tillämplig lag — s. k. partshänvisning — skall vara gällande uppställts att den är uttrycklig eller eljest otvetydigt framgår av avtalet. Upprättas särskild köpehandling, intages väl partshänvisningen i regel i denna, men även uttrycklig överenskommelse i annan form, t. ex. i separat handling, är giltig. Även utan uttrycklig överenskommelse är partshänvisning giltig om den otvetydigt framgår av köpeavtalet.

Förut har framhållits att parterna har full avtalsfrihet vid val av tillämplig lag. Deras hänvisning kan avse även lagen i ett land till vilket köpeavtalet eljest ej har anknytning. Det är icke heller något villkor att landet i fråga har underskrivit eller ratificerat konventionen. Med »lag» i visst land avses även i landet gällande oskrivna rättsregler.

Hänvisningen får i princip endast avse lagen i ett bestämt land; parterna kan icke överenskomma att köpet delvis skall regleras av lagen i ett land och delvis av lagen i ett annat. Det är nämligen en huvudprincip i konventionen att köpet skall regleras av en enda lag; från denna princip göres undantag endast i ett avseende, nämligen i fråga om undersökning av godset, jfr 5 §. Har parterna hänvisat till viss lag, är det emellertid icke något hinder att de, i den mån det icke strider mot tvingande bestämmelser i denna lag, på särskilda punkter avtalar om kontraktsvillkor som står i överensstämmelse med annan lag.

När konventionen stadgar att lagen i visst land skall tillämpas på köpet, äsyftas i första hand sådana privaträttsliga regler i landets interna lagstiftning som just avser köp, i Sverige köplagen och lagen om avbetalningsköp.

Frågan huruvida även avses andra privaträttsliga regler som är av betydelse i sammanhanget, främst reglerna för avtals ingående, är tveksam. I departementspromemorian uttalas att denna fråga lämnats öppen i konventionen; dock anges i annat sammanhang att vissa spörsmål om köpeavtalets giltighet bör falla under konventionen. För egen del vill jag i anslutning till en vid de nordiska förhandlingarna uttalad uppfattning närmast anse att konventionen i princip omfattar de berörda privaträttsliga reglerna; härför talar bl. a. det i 2 § gjorda undantaget rörande parts rättshandlingsförmåga. Lagutkastet bygger därför på denna uppfattning; som vid 2 § anförts får dock göras undantag icke blott för nyssnämnda spörsmål utan även för frågor om giltighet av fullmakt o. d.

Stadgande om att lagen i visst land skall vara tillämplig avser enbart landets materiellrättsliga regler, icke dess internationellt privaträttsliga regler. Huruvida parterna kan avtala om att dessa regler skall tillämpas torde vara en öppen fråga, som emellertid synes vara av ringa praktiskt intresse.

I detta sammanhang vill jag framhålla att konventionen endast omfattar privaträttslig reglering. Lagutkastet intager samma ståndpunkt. Såsom i departementspromemorian framhålles skall alltså svensk domstol, oberoende av konventionens och den föreslagna lagens bestämmelser, kunna avgöra huruvida ett under konventionen fallande köp skall vara underkastat svenska eller utländska föreskrifter av offentligrättslig karaktär.

Spörsmålet huruvida en överenskommelse om tillämplig lag är uttrycklig eller eljest otvetydigt framgår av köpeavtalet torde i princip böra avgöras enligt de regler som vederbörande domstol i allmänhet har att tillämpa i fråga om bevisprövning o. d. Emellertid kan även uppkomma frågor huruvida vad som förekommit mellan parterna över huvud innefattar en överenskommelse eller huruvida en föreliggande överenskommelse är ogiltig till följd av svek, misstag o. d. Denna fråga skall enligt andra stycket i förevarande paragraf, vilket ansluter till tredje stycket i artikel 2 i konventionen, bedömas enligt den lag som överenskommelsen avser. I undantagsfall kan det emellertid tänkas att svensk domstol, trots denna bestämmelse, finner anledning att med tillämpning av den i 6 § lagförslaget upptagna ordre publicbestämmelsen tillämpa svensk lag.

4 §.

Paragrafen motsvarar artikel 3 i konventionen.

Konventionen. Artikel 3 reglerar situationen då någon partshänvisning icke föreligger. Enligt huvudregeln i första stycket skall i detta fall på köpet tillämpas lagen i det land, i vilket säljaren har sitt hemvist då han mottager beställningen. Om beställningen mottages vid ett säljaren tillhörigt fast driftställe, tillämpas lagen i det land där detta är beläget. Huvudregeln innebär sålunda att köpet normalt skall vara underkastat »säljarens lag». I

ett par fall viker emellertid huvudregeln för en annan. Enligt andra stycket skall lagen i det land, där köparen har sitt hemvist eller i vilket han har ett fast driftställe som avgivit anbudet, reglera köpet, om det är i detta land som anbudet mottagits antingen av säljaren eller av hans representant, agent eller handelsresande. I nu nämnda fall tillämpas alltså »köparens lag». Ett andra undantag från huvudregeln upptages i tredje stycket. Där stadgas att i fråga om köp på börs eller auktion, köpet skall regleras av lagen i det land där börsen finnes eller där auktionen äger rum.

I departementspromemorian framhålles i anslutning till dessa stadganden, att frågan vilken lag som skall tillämpas om partshänvisning ej föreligger löses på olika sätt i olika länder och ofta är omstridd även för varje enskilt lands del. Bland olika lösningar som tillämpas nämnes kontraktssortens lag och uppfyllelseortens lag. Andra anknytningsfakta är parternas — särskilt säljarens — hemvist, eventuellt nationalitet. I många länder, däribland Sverige har utvecklingen på senare tid gått i den riktningen att intet anknytningsfaktum i och för sig anses avgörande, utan att den tillämpliga lagen i varje särskilt fall bestämmes med hänsyn till alla föreliggande omständigheter. Man söker på det sättet nå fram till en bestämning av det land, till vilket avtalet har sin starkaste anknytning, var dess »tyngdpunkt» ligger. Denna metod lider av den för den internationella handeln besvärande svagheten att den hänvisar avgörandet rörande tillämplig lag till domarskön, vilket gör att parterna ofta icke kan med någon säkerhet på förhand bedöma vilken lag som reglerar deras rättsförhållande. Värdet av en konvention beror därför icke så mycket på vilken av de olika metoderna för fastställande av tillämplig lag som fastställles som på att man i detta hänseende får bestämda och klara regler, så att parterna vet vad de har att rätta sig efter.

Remissyttrandena. Huvudregeln om »säljarens lag» i första stycket av artikeln föranleder i princip icke någon erinran i remissyttrandena. *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* framhåller, att — därest partshänvisning ej föreligger — övervägande praktiska skäl talar för att, som regel, köpeavtalet i dess helhet bedömes efter ett och samma lands lag. Visserligen kunde sägas att lagen i det land, till vilket avtalet har sin starkaste anknytning borde tillämpas, men denna metod lider, såsom framhålles i departementspromemorian, av den betänkliga svagheten att avgörandet härutinnan grundas på en skönsmässig bedömning. Med hänsyn till att säljarens förpliktelser enligt köpeavtalet regelmässigt är betydligt mer komplicerade och differentierade än köparens, är den lämpligaste regeln — vilken för övrigt i praktiken vanligen torde leda till samma resultat som den nyssnämnda — att avtalet skall bedömas efter lagen i säljarlandet. Organisationerna konstaterar med tillfredsställelse, att denna princip lagts till grund för konventionen i denna del. *Handelskammaren i Göteborg* och *Sve-*

riges advokatsamfund anser att praktiska skäl bestämt talar för att i avsaknad av partshänvisning ett internationellt köpeavtal i princip skall bedömas enligt lagen i säljarlandet. *Handelskammaren* i Göteborg ifrågasätter emellertid om icke bestämmelsen om tillämpning av lagen i det land, där säljaren har ett »établissement», som mottagit anbud från köparen, lämpligen bör medföra en viss omarbetning av forumbestämmelserna i rättegångsbalken. *Handelskammaren i Gävle* finner huvudregeln i första stycket utformad på ett ur kommersiell synpunkt tillfredsställande sätt.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare uttalar att konventionsreglerna i stort sett överensstämmer med hittillsvarande domstolspraxis i många länder.

Enligt *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund* bör uttrycket »beställningen» syfta icke blott på det fallet att säljaren mottager ett anbud från köparen, vilket han sedermera jakande besvarar, utan även på det fallet att säljaren tidigare framställt ett anbud till köparen och jakande svar inkommer från denne (jfr 1 kap. avtalslagen). *Stockholms handelskammare* finner uppenbart, att med uttrycket åsyftas köparens viljeförklaring, antingen denna har form av anbud eller accept.

Beträffande undantagsregeln i andra stycket av artikeln om »köparens lag» anför *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges industriförbund*, att regeln synes kunna föra med sig icke önskvärda konsekvenser. En sådan tillfällighet som att säljaren eller hans representant mottager anbudet vid ett personligt besök hos köparen bör icke utan vidare medföra, att köparlandets lag blir tillämplig. Invändningar i samma hänseende framställes av *Stockholms handelskammare* och *Skånes handelskammare*. Den senare framhåller, att det icke sällan torde bero på en tillfällighet, om en beställning avges direkt till säljarföretaget eller om den avges till säljaren eller dennes representant, när någon av dem besöker köparens land, samt att regeln ger köparen viss möjlighet att ensidigt — genom att använda det ena eller det andra av de nu angivna förfarandena för avgivande av beställning — avgöra vilken lag som skall tillämpas. Detta kan vara betänkligt, särskilt som säljaren icke kan förutsättas vara inställd på att den regel, som eljest tillämpas beträffande hans försäljningar, sätts ur spel, om beställningen mottagits i köparens hemvistland.

Departementschefen. Förevarande paragraf upptager, i anslutning till artikel 3 i konventionen, bestämmelser om vilken lag som skall tillämpas på köpet i fall då någon partshänvisning icke föreligger. Enligt stadgandet tillämpas därvid som huvudregel »säljarens lag», d. v. s. lagen i det land där säljaren har sitt hemvist då han mottager beställningen eller, om beställningen mottages vid ett säljaren tillhörigt fast driftställe, lagen i det land där detta är beläget. Skall tillämplig lag bestämmas med ledning av säljarens hemvist, är avgörande var säljaren hade sitt hemvist vid den tid då han

mottog beställningen; senare förändringar i hemvistet spelar icke någon roll. Uttrycket »fast driftställe» får anses äga samma innebörd som i 10 kap. 5 § rättegångsbalken; enligt detta lagrum må den som idkar jordbruk, gruv- eller fabriksdrift, hantverk, handel eller annan dylik rörelse med fast driftställe i tvist som uppkommit omedelbart på grund av den rörelsen sökas där driftstället är. Enligt förarbetena till lagrummet fordras för att driftställe skall anses fast att det finnes särskild anläggning eller annan stadigvarande anordning såsom kontor, fabrik, verkstad, handelsbod eller annat försäljningsställe. Med anledning av ett par remissyttranden vill jag framhålla att med »beställning» får avses köparens viljeförklaring, vare sig den har form av anbud, som sedermera antages av säljaren, eller av accept av ett av säljaren avgivet anbud. Enbart en uppmaning av köparen till säljaren att avge ett anbud räknas däremot icke.

En remissinstans har ifrågasatt om möjligheten att bestämma tillämplig lag med hänsyn till säljarens fasta driftställe icke borde medföra en omarbetning av rättegångsbalkens forumregler. Med den innebörd uttrycket enligt vad jag nyss anfört har är detta emellertid icke erforderligt.

Från huvudregeln gäller två undantag. Det första, som upptagits i andra stycket, innebär att »köparens lag», d. v. s. lagen i det land där köparen har sitt hemvist eller där han innehar fast driftställe från vilket beställningen göres, skall tillämpas om beställningen i detta land mottagits av säljaren eller hans representant. Ordet representant har här vidsträckt betydelse och täcker även de i konventionstexten särskilt nämnda fallen att säljaren företrädes av agent eller handelsresande. Det andra undantaget, som upptagits i tredje stycket, gäller köp på börs eller auktion. På sådana köp tillämpas, därest partshänvisning icke föreligger, lagen i det land där börsen finnes eller auktionen äger rum. Med börs avses endast varubörs, eftersom konventionen och lagförslaget icke omfattar köp av värdepapper. Undantaget avser icke köp på internationella mässor.

Normalt medför reglerna i förevarande paragraf att köpet, i fall då båda parter är närvarande vid avtalets ingående, kommer att regleras av lagen i det land där avtalet ingicks. Den föreslagna ordningen innebär alltså att man ansluter till en huvudprincip inom den internationella privaträtten (*lex loci contractus*).

5 §.

Paragrafen motsvarar artikel 4 i konventionen.

Konventionen. Artikel 4 innehåller specialbestämmelser rörande tillämplig lag i fråga om undersökning av godset. Rörande sättet för sådan undersökning skall, om annat ej uttryckligen avtalats, tillämpas lagen i det land där undersökningen skall äga rum. Detsamma gäller i fråga om fristerna för undersökningen och för meddelanden i anledning av denna samt beträffande de åtgärder som skall vidtagas därest godset avvisas.

I departementspromemorian framhålles att skälet till dessa specialbestämmelser är att en besiktning av sålda varor ofta är underkastad särskilda formföreskrifter och erfordrar medverkan av myndighet eller andra mer eller mindre officiella organ och att därför besiktningen och vad därmed sammanhänger bör rätta sig efter reglerna på den ort där besiktningen skall äga rum. Regeln gäller emellertid endast former och frister för besiktningen. Huruvida part är skyldig att underkasta varan besiktning, huruvida han i anledning av besiktningen har att reklamera, vad påföljden är av underlåten besiktning eller reklamation etc. regleras av den lag som gäller för köpet i allmänhet.

I promemorian anföres vidare:

Den i artikel 4 angivna lagen är lagen i det land där besiktningen skall (»doit») äga rum, icke lagen i det land där den faktiskt sker. Var besiktningen skall äga rum beror på köpeavtalet eller, i brist på bestämmelse däri, på den lag som reglerar köpeavtalet i allmänhet. Part kan alltså enligt förslaget icke genom att arrangera besiktning i annat land göra dess regler tillämpliga. Möjligt är emellertid naturligtvis att t. ex. på grund av sjöolycka eller annat trafik hinder en förläggning av besiktningen till annan ort än som angivits i avtalet får anses vara i överensstämmelse med avtalet eller den därå tillämpliga lagen.

Remissyttrandena. *Handelskammaren i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* anser att det i och för sig torde ha varit lämpligare att, såvitt avser sättet och fristerna för undersökning av sålt gods, låta lagen i det land, där godset faktiskt befinner sig, vara avgörande i stället för lagen i det land, där sådan undersökning enligt avtalet skall äga rum. Den i artikeln upptagna regeln innebär, att man nödgas undersöka, hur förhållandena bedöms enligt avtalslandets respektive säljarens och undantagsvis köparens hemlands lag, vilka lagar ofta icke tar och icke kan ta hänsyn till förhållandena på den faktiska besiktningssorten. De praktiska skäl, som föranlett det i artikeln angivna undantaget från huvudregeln om en enhetlig lag för köpet, har genom den avfattning konventionstexten nu erhållit i stor utsträckning offrats för uppnående av en teoretiskt mer tilltalande, men praktiskt svår-tillämplig regel.

Handelskammaren i Gävle anser att förevarande bestämmelse icke helt motsvarar praxis inom handeln och näringslivet i övrigt. Det förefaller därjämte som om man med bestämmelsen — enligt vilken, för den händelse annat icke uttryckligen avtalats mellan parterna, lagen i det land tillämpas, där besiktningen enligt avtalet bort ske och ej där den faktiskt skett — önskat omöjliggöra för en part att arrangera besiktning i ett land med för honom ur besiktningssynpunkt mera fördelaktiga bestämmelser. Handelskammaren finner att, oavsett att besiktning av fullt legitima skäl kan komma att förläggas till annat land, svårigheter måste inträda, åtminstone formellt, att uppfylla kraven i det land där besiktningen enligt avtalet skall

ske. Sålunda förekommer att i detta land gäller föreskrifter om medverkan av offentlig myndighet, som ej finns på den plats där besiktningen faktiskt företages.

Departementschefen. Från principen att den lag som enligt konventionen är tillämplig på köpet skall reglera samtliga i anledning av köpeavtalet uppkommande frågor har det ansetts lämpligt att göra undantag i fråga om vissa spörsmål som hänför sig till undersökning av godset. Undantaget avser övervägande spörsmål av formell natur. Enligt artikel 4 i konventionen skall i fråga om sättet för undersökningen av godset, frister för undersökningen och meddelanden i anslutning till denna samt de åtgärder som skall vidtagas därest godset avvisas, om ej annat uttryckligen avtalats, tillämpas lagen i det land där undersökningen skall äga rum. Ett häremot svarande stadgande har upptagits i förevarande paragraf.

Stadgandet har utsatts för viss kritik i några remissvar, varvid bl. a. framhållits såsom mindre tillfredsställande att tillämplig lag bestämmes med hänsyn till var undersökningen enligt köpeavtalet eller den tillämpliga lagen rätteligen skall äga rum, icke var godset faktiskt befinner sig. Självfallet kan detta i vissa fall medföra tillämpningssvårigheter och den framförda kritiken saknar icke berättigande. Det är emellertid en fördel att regeln omöjliggör för part att genom att arrangera besiktning i annat land göra dess regler tillämpliga. Såsom i departementspromemorian framhålles torde för övrigt i vissa fall en rimlig avtalstolkning leda till att undersökningen anses skola äga rum på den plats där godset faktiskt befinner sig och att alltså lagen på denna plats blir att anse som tillämplig.

Parterna äger överenskomma att annan än den i stadgandet angivna lagen skall tillämpas på här avsedda frågor. I motsats till vad som gäller enligt 3 § måste sådan överenskommelse alltid vara uttrycklig. Parterna kan rörande undersökningen välja annan lag än den som i övrigt skall tillämpas på köpet.

Andra spörsmål rörande undersökning än de i stadgandet nämnda, t. ex. huruvida köparen är pliktig företaga undersökning av godset och rättsverkningarna av en underlåtenhet i detta hänseende, avgöres av den på köpet i allmänhet tillämpliga lagen. Detsamma gäller spörsmål om undersökningens omfattning samt frågor huruvida undersökningens resultat ger part särskilda befogenheter, såsom rätt att häva köpet eller rätt att kräva skadestånd, och huruvida sådana rättsverkningar är beroende av reklamation.

6 §.

Paragrafen motsvarar artikel 6 i konventionen.

Konventionen. Artikel 6 ger konventionsstat rätt att åsidosätta den jämlikt konventionen bestämda lagen av hänsyn till s. k. ordre public.

I departementspromemorian framhålles att konventionens bestämmelser, särskilt det mycket vida spelrum som givits partsautonomen, kan tvinga svenska domstolar att tillgripa ordre publicbestämmelsen för att upprätthålla betydelsefulla tvingande svenska rättsregler. Som exempel anföres att domstolarna kan nödgas använda bestämmelserna för att genomföra sådana tvingande regler som åsyftar att skydda avbetalningsköpare mot obilliga avtalsvillkor och därvid ge begreppet ordre public en vidsträcktare innebörd än de hittills brukat. Även i annat avseende än då det gäller tvingande regler kan artikel 6 komma att bli tillämplig av svenska domstolar. Då artikel 5 från konventionens tillämpningsområde undantager bl. a. parternas rättshandlingsförmåga och avtalets form, ligger det motsatsslutet nära till hands att övriga regler rörande avtalets giltighet skall bedömas enligt den lag som enligt konventionen skall vara tillämplig på köpet. Det kan emellertid tänkas att i något fall svenska domstolar anser en enligt konventionen tillämplig utländsk lag innehålla så otillfredsställande regler i förevarande avseende, att de finner sig föranlåtna att i stället tillämpa svensk rätt, t. ex. rörande avtals ogiltighet på grund av svek eller ocker. Ytterligare kan artikel 6 komma till användning ifall den tillämpliga lagen efter köpeavtalets tillkomst ändrats med retroaktiv verkan till förfång för part.

Remissyttrandena. *Stockholms handelskammare* framhåller att frågan om innebörden av »ordre public» för domstolarna har sin praktiska betydelse, särskilt då det gäller möjligheterna att vid tillämpning av annat lands lag upprätthålla enligt svensk rätt tvingande regler. Enligt promemorian skulle domstolarna i dylika fall kunna bli nödsakade att med återfallande på stadgandet om ordre public ge detta en vidsträcktare innebörd än de hittills brukat. Om domstolarna skulle göra detta — vilket väl i och för sig kan förefalla tveksamt — skulle en sådan godtycklig tolkning med visst fog kunna kritiseras ur allmänna rättssäkerhetssynpunkter. *Handelskammaren i Göteborg* anför i anslutning till nyssnämnda uttalande i promemorian, att den återhållsamhet som de svenska domstolarna hittills visat beträffande tillämpningen av svensk ordre public torde ha varit i stort sett välgrundad och befrämjande för den internationella samfärdseln. Man måste därför ställa sig i viss mån betänksam inför en lagstiftning som förutsätter en ökad och vidgad tillämpning av ordre public-principen. Konventionstextens införlivande med svensk lagstiftning medför emellertid för den Sverige berörande internationella handeln fördelar som ur praktisk synpunkt får anses överväga nackdelarna. Liknande synpunkter anför *Sveriges advokatsamfund*.

Departementschefen. Artikel 6 i konventionen innehåller förbehåll för s. k. ordre public. I förevarande paragraf har upptagits ett häremot sva-

rande stadgande. Med 1 kap. 12 § i 1937 års lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo som förebild har stadgandet erhållit avfattningen, att bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket ej må här vinna tillämpning.

I departementspromemorian framhålles att behov av att tillämpa stadgandet kan uppkomma i olika sammanhang och några exempel härpå lämnas. Ett par remissinstanser har reagerat mot ett uttalande i promemorian som kan tolkas som om man på förevarande område skulle taga större hänsyn till ordre public än som eljest är vanligt. För egen del finner jag en sådan vidare tillämpning knappast påkallad. Liksom sker på andra internationellt privaträttsliga områden bör eljest tillämpliga rättsregler åsidosättas endast i ytterlighetsfall. Att en sådan restriktiv tillämpning är åsyftad torde framgå av den föreslagna lagtexten.

I k r a f t t r ä d a n d e

Departementschefen. Konventionen träder i kraft 60 dagar efter det att det femte ratifikationsinstrumentet deponerats. Då konventionen hittills biträtts av tre stater, kommer de nordiska staternas ratifikationer att medföra att konventionen träder i kraft. Överenskommelse har träffats att samordna de nordiska ratifikationerna.

Lagen bör träda i kraft samtidigt som konventionen. För att möjliggöra detta bör i lagen upptagas bestämmelse att den träder i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnar.

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över det inom justitiedepartementet upprättade förslaget till *lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker* måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Mats Larsson

Bilaga A

(Översättning)

Convention sur la loi applicable aux ventes à caractère international d'objets mobiliers corporels

Les Etats signataires de la présente Convention ;

Désirant établir des dispositions communes concernant la loi applicable aux ventes d'objets mobiliers corporels ;

Ont résolu de conclure une Convention à cet effet et sont convenus des dispositions suivantes :

Article premier

La présente Convention est applicable aux ventes à caractère international d'objets mobiliers corporels.

Elle ne s'applique pas aux ventes de titres, aux ventes de navires et de bateaux ou d'aéronefs enregistrés, aux ventes par autorité de justice ou sur saisie. Elle s'applique aux ventes sur documents.

Pour son application sont assimilés aux ventes les contrats de livraison d'objets mobiliers corporels à fabriquer ou à produire, lorsque la partie qui s'oblige à livrer doit fournir les matières premières nécessaires à la fabrication ou à la production.

La seule déclaration des parties, relative à l'application d'une loi ou à la compétence d'un juge ou d'un arbitre, ne suffit pas à donner à la vente le caractère international au sens de l'alinéa premier du présent article.

Article 2

La vente est régie par la loi interne du pays désigné par les parties contractantes.

Cette désignation doit faire l'objet

Konvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Denna konventions signatärmakter,

som önska åstadkomma gemensamma bestämmelser om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker,

hava beslutat att för detta ändamål avsluta en konvention och hava överenskommit om följande bestämmelser:

Artikel 1

Denna konvention är tillämplig på sådana köp av lösa saker som hava internationell karaktär.

Den är icke tillämplig på köp av värdepapper, köp av registrerade fartyg eller luftfartyg eller försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning. Den är tillämplig på köp mot dokument.

Vid dess tillämpning skola med köp likställas avtal om leverans av lösa saker, vilka skola tillverkas eller framställas, när det för tillverkningen eller framställningen nödvändiga materialet skall tillhandahållas av den som åtagit sig leveransen.

Enbart parternas förklaring med avseende å tillämpning av viss lag eller å viss domstols eller skiljemans behörighet är icke tillfyllest för att giva köpet internationell karaktär i den mening som avses i första stycket av denna artikel.

Artikel 2

På köpet skall tillämpas den interna lag till vilken parterna hänvisat.

Hänvisningen skall ske genom ut-

d'une clause expresse, ou résulter indubitablement des dispositions du contrat.

Les conditions, relatives au consentement des parties quant à la loi déclarée applicable, sont déterminées par cette loi.

Article 3

A défaut de loi déclarée applicable par les parties, dans les conditions prévues à l'article précédent, la vente est régie par la loi interne du pays où le vendeur a sa résidence habituelle au moment où il reçoit la commande. Si la commande est reçue par un établissement du vendeur, la vente est régie par la loi interne du pays où est situé cet établissement.

Toutefois, la vente est régie par la loi interne du pays où l'acheteur a sa résidence habituelle, ou dans lequel il possède l'établissement qui a passé la commande, si c'est dans ce pays que la commande a été reçue, soit par le vendeur, soit par son représentant, agent ou commis-voyageur.

S'il s'agit d'un marché de bourse ou d'une vente aux enchères, la vente est régie par la loi interne du pays où se trouve la bourse ou dans lequel sont effectuées les enchères.

Article 4

A moins de clause expresse contraire, la loi interne du pays où doit avoir lieu l'examen des objets mobiliers corporels délivrés en vertu de la vente est applicable, en ce qui concerne la forme et les délais dans lesquels doivent avoir lieu l'examen et les notifications relatives à l'examen, ainsi que les mesures à prendre en cas de refus des objets.

Article 5

La présente Convention ne s'applique pas :

1. à la capacité des parties ;
2. à la forme du contrat ;

tryckligt avtalsvillkor eller otvetydigt framgå av bestämmelserna i avtalet.

Betingelserna för parternas överenskommelse om viss tillämplig lag bedömes enligt denna lag.

Artikel 3

Hava parterna icke i enlighet med bestämmelserna i föregående artikel förklarat viss lag vara tillämplig, tillämpas på köpet den interna lagen i det land, i vilket säljaren har sitt hemvist då han mottager beställningen. Om beställningen mottages vid ett säljaren tillhörigt fast driftställe, tillämpas lagen i det land där detta är beläget.

På köpet tillämpas dock lagen i det land, där köparen har sitt hemvist eller i vilket han äger fast driftställe från vilket beställningen gjorts, såframt beställningen mottagits i detta land av säljaren eller av dennes representant, agent eller handelsresande.

Beträffande köp på börs eller auktion tillämpas den interna lagen i det land, där börserna finnes eller auktionen äger rum.

Artikel 4

Om annat ej uttryckligen avtalats, tillämpas den interna lagen i det land, där undersökning av det på grund av avtalet levererade godset skall äga rum, beträffande sättet och tidsfristerna för undersökningen och för meddelanden i anledning av denna samt beträffande de åtgärder som skola vidtagas därest godset avvisas.

Artikel 5

Denna konvention äger icke tillämpning

1. på parternas rättshandlingsförmåga;
2. på köpeavtalets form;

3. au transfert de propriété, étant entendu toutefois que les diverses obligations des parties, et notamment celles qui sont relatives aux risques, sont soumises à la loi applicable à la vente en vertu de la présente Convention ;

4. aux effets de la vente à l'égard de toutes personnes autres que les parties.

Article 6

Dans chacun des Etats contractants, l'application de la loi déterminée par la présente Convention peut être écartée pour un motif d'ordre public.

Article 7

Les Etats contractants sont convenus d'introduire les dispositions des articles 1—6 de la présente Convention dans le droit national de leurs pays respectifs.

Article 8

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats représentés à la Septième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé.

Elle sera ratifiée et les instruments de ratification seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Il sera dressé de tout dépôt d'instruments de ratification un procès-verbal, dont une copie, certifiée conforme, sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats signataires.

Article 9

La présente Convention entrera en vigueur le soixantième jour à partir du dépôt du cinquième instrument de ratification prévu par l'article 8, alinéa 2.

Pour chaque Etat signataire, ratifiant postérieurement la Convention,

3. på äganderättens övergång, dock att beträffande parternas förpliktelser, särskilt med avseende å faran för godset, skall gälla den lag som till följd av konventionen är tillämplig på köpet;

4. på köpets rättsverkningar i förhållande till andra än parterna.

Artikel 6

I envar av de fördragsslutande staterna må tillämpningen av den jämlikt konventionen bestämda lagen åsidosättas av hänsyn till grunderna för den inhemska rättsordningen (ordre public).

Artikel 7

De fördragsslutande staterna äro ense om att införliva bestämmelserna i artiklarna 1—6 med respektive länders nationella lagstiftning.

Artikel 8

Denna konvention är öppen för undertecknande av de stater som voro företrädna vid Haagkonferensens för internationell privaträtt sjunde session.

Den skall ratificeras, och ratifikationsinstrumenten skola deponeras i Nederländernas utrikesministerium.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall upprättas ett protokoll, varav en behörigen styrkt avskrift på diplomatisk väg skall tillställas envar av signatärmakterna.

Artikel 9

Denna konvention skall träda i kraft å sextionde dagen efter det att det femte ratifikationsinstrumentet deponerats på sätt i artikel 8 andra stycket sägs.

För varje signatärmakt, som senare ratificerar konventionen, skall

celle-ci entrera en vigueur le soixantième jour à partir de la date du dépôt de son instrument de ratification.

Article 10

La présente Convention s'applique de plein droit aux territoires métropolitains des Etats contractants.

Si un Etat contractant en désire la mise en vigueur dans tous les autres territoires, ou dans tels des autres territoires dont les relations internationales sont assurées par lui, il notifiera son intention à cet effet par un acte qui sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants. La présente Convention entrera en vigueur pour ces territoires le soixantième jour après la date du dépôt de l'acte de notification mentionné ci-dessus.

Il est entendu que la notification, prévue par l'alinéa 2 du présent article, ne pourra avoir effet qu'après l'entrée en vigueur de la présente Convention en vertu de son article 9, alinéa premier.

Article 11

Tout Etat, non représenté à la Septième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé pourra adhérer à la présente Convention. L'Etat désirant adhérer notifiera son intention par un acte qui sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants. La Convention entrera en vigueur, pour l'Etat adhérent, le soixantième jour après la date du dépôt de l'acte d'adhésion.

Il est entendu que le dépôt de l'ac-

denna träda i kraft å sextionde dagen efter dagen för deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

Artikel 10

Denna konvention är tillämplig på de fördragsslutande staternas moderlandsområden.

Om en fördragsslutande stat önskar, att konventionen skall försättas i kraft beträffande den fördragsslutande statens alla övriga områden eller beträffande sådana övriga områden för vilkas internationella förbindelser staten svarar, skall staten tillkännagiva denna sin avsikt i en handling, som skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa envar av de fördragsslutande staterna en bestyrkt avskrift av handlingen. Konventionen skall beträffande dessa områden träda i kraft å sextionde dagen efter dagen för deponeringen av nyssnämnda tillkännagivande.

Det i andra stycket av denna artikel avsedda tillkännagivandet skall icke medföra verkan förrän konventionen trätt i kraft jämlikt artikel 9 första stycket.

Artikel 11

Varje stat, som icke var företräd vid Haagkonferensens för internationell privaträtt sjunde session, skall kunna ansluta sig till denna konvention. Stat, som önskar ansluta sig, skall tillkännagiva denna sin avsikt i en handling, som skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa envar av de fördragsslutande staterna en bestyrkt avskrift av handlingen. För stat, som ansluter sig, skall konventionen träda i kraft å sextionde dagen efter dagen för deponering av anslutningshandling.

Deponering av anslutningshand-

te d'adhésion ne pourra avoir lieu qu'après l'entrée en vigueur de la présente Convention en vertu de l'article 9, alinéa premier.

Article 12

La présente Convention aura une durée de cinq ans à partir de la date indiquée dans l'article 9, alinéa premier, de la présente Convention. Ce terme commencera à courir dès cette date, même pour les Etats qui l'auront ratifiée ou y auront adhéré postérieurement.

La Convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf dénonciation.

La dénonciation devra, au moins six mois avant l'expiration du terme, être notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas, qui en donnera connaissance à tous les autres Etats contractants.

La dénonciation peut se limiter aux territoires, ou à certains des territoires indiqués dans une notification faite en vertu de l'article 10, alinéa 2.

La dénonciation ne produira son effet qu'à l'égard de l'Etat qui l'aura notifiée. La Convention restera en vigueur pour les autres Etats contractants.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le 15 juin 1955, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas et dont une copie, certifiée conforme, sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats représentés à la Septième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé.

ling kan icke äga rum förrän konventionen trätt i kraft jämlikt artikel 9 första stycket.

Artikel 12

Denna konvention skall gälla i fem år räknat från den dag som angives i artikel 9 första stycket i konventionen. Denna tid skall börja löpa från sagda dag även för stater som senare ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

Konventionen skall, om uppsägning icke sker, utan vidare tillkännagivande anses förlängd för fem år i sänder.

Uppsägning skall minst sex månader före giltighetstidens utgång tillkännagivas hos Nederländernas utrikesministerium, som skall underrätta samtliga övriga fördragslutande stater därom.

Uppsägning kan begränsas till att avse de områden eller vissa av de områden som angivits i tillkännagivande jämlikt artikel 10 andra stycket.

Uppsägning skall äga verkan endast beträffande stat som verkställt uppsägningen. För övriga fördragslutande stater skall konventionen förbliva i kraft.

Till bekräftelse härav hava undertecknade, därtill behörigen bemyndigade, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Haag den 15 juni 1955 i ett enda exemplar, som skall deponeras i Nederländska regeringens arkiv och varav bestyrkt avskrift på diplomatisk väg skall tillställas envar av de stater som voro företrädade vid Haagkonferensens för internationell privaträtt sjunde session.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 14 april 1964.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden ROMANUS,
DIGMAN,
regeringsrådet HOLMGREN,
justitierådet BERGSTEN.

Enligt lagrådet den 18 februari 1964 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 januari 1964, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av lagbyråchefen Torwald Hesser.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 april 1964.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM. JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler t. f. chefen för justitiedepartementet, statsrådet Hermansson, lagrådets den 14 april 1964 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 24 januari 1964 remitterade förslaget till *lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker*. Föredraganden anför följande:

Lagförslaget har av lagrådet lämnats utan erinran. Tidigare har, såsom framgår av vad som anförts vid remissen till lagrådet förutsatts att den till grund för lagförslaget liggande Haagkonventionen den 15 juni 1955 skulle gälla vid sidan av den konvention rörande uniform köplag, som varit under förberedande under många år och till vilken slutligt förslag förra året framlagts av en särskild expertkommitté. Sedan en konferens för behandling av detta förslag inletts i Haag den 2 april 1964, har det emellertid visat sig att den nya konventionen kan få ett sådant innehåll att utrymme icke lämnas för tillämpning av 1955 års konvention. Hur härmed förhåller sig kan icke avgöras förrän den nya konventionen fått sin slutliga utformning. Det torde därför få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles avgöra huruvida och i så fall när 1955 års konvention bör ratificeras och den nu föreslagna lagstiftningen bringas i kraft.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen *dels* att antaga det berörda lagförslaget, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna den i Haag den 15 juni 1955 dagtecknade konventionen om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med ininstämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén